

متوجه این اختلال نمی شوند، حتی برخی این موضوع را انکار می کنند و برای آموزش فرزندشان اقدام نمی کنند. گاهی نیز والدین نمی دانند که از همان ۴ سالگی می توانند برای آموزش فرزندشان در مدارس ما اقدام کنند. از این روسال های طلایی آموزش و مداخله بهنگام را از دست می دهند. «این مدیر با سابقه به نکته هم دیگری اشاره می کند: «آن هم اینکه گروهی از والدین هنگامی که به مرکز بهداشت مراجعه می کنند می گویند فرزندشان هنوز به حرف نیامده یا در ۴ سالگی کلمه ها را مفهومی کند و صحبت نمی کند. در پاسخ مرکز بهداشت می گویند، در فامیلان سابقه داشته و چیز عجیبی نیست. هنگامی که به مدرسه برود خوب می شود. این در حالی است که باید آن ها را به مراکز درمانی استثنایی ارجاع بدهند. این مدیر ادامه می دهد: «این حلقه مفقود شده بین ارگانی سازمانی باید حل شود. آن ها باید ارجاع بموقع به مراکز درمانی داشته باشند چرا که این دانش آموزان آموزش پذیر هستند.»

● فراگیر سازی مهم ترین اولویت این اداره است

معاون اداره آموزش و پرورش استثنایی اولویت این اداره را فراگیر سازی می داند و از آن به عنوان مهم ترین رسالتشان یاد می کند و می گوید: «در حال حاضر در بیشتر کشورهای دنیا دانش آموزان با نیازهای ویژه در کنار دانش آموزان عادی مشغول به تحصیل هستند و این امر در کشور ما هنوز گام اولش را برداشته است. در این طرح می خواهیم دانش آموزان با نیازهای خاص در نزدیک ترین مدرسه عادی به محل زندگی شان ثبت نام شوند. در این راستا زیرساخت های یکی از مدارس را به طور آزمایشی آماده کرده ایم. البته در اجرای این طرح هنوز مقاومت هایی از سوی اولیای دانش آموزان و مدیران مدارس وجود دارد. «دکتر مهدی برجی حلقه مفقود شده این موضوع را فرهنگ سازی و هماهنگی های بین دستگاهی می داند و از رسانه های خواه برای آگاه سازی جامعه اقدام کنند. او هدف از این کار را افزایش درک مسئولان آینده کشور از مشکلات دانش آموزان با نیازهای ویژه می داند و توضیح می دهد: «تصور کنید در یک کلاس دانش آموز با نیاز ویژه کنار سایر دانش آموزان است. بالاخره از آن کلاس یک نفر در آینده مسئولیتی را در این جامعه به عهده می گیرد. بی شک اگر نیازهای این گروه را بدانند برای برطرف کردن آن ها اقدام خواهند کرد. «البته برای اینکه این دانش آموزان بتوانند در طرح فراگیر شرکت کنند باید مداخله بهنگام برایشان انجام شود. به عبارتی باید در همان سنین ۲ تا ۴ سالگی برای آموزش مراجعه کنند. نکته ای که خانواده ها از آن اطلاع ندارند این است که آموزش برای این کودکان از همان ابتدا ایگان است. برجی توضیح می دهد: «زمان سنجش که والدین برای آموزش اقدام می کنند بسیار دیر است و آن زمان طلایی مداخله بهنگام از دست رفته است. متأسفانه داریم که قبل از این سن باید آموزش را شروع کرد.»

● خانواده ها باید حمایتگر باشند

امسال قرار است ۱۸۰ هزار کودک که متولد نیمه دوم سال ۹۳ و نیمه اول سال ۹۴ و ۳۰ هزار کودک که جامانده از تحصیل سال قبل بوده اند توسط اداره آموزش و پرورش مطابق با سال های قبل سنجش شوند. در پایگاه سنجش ابتدا کودک با آزمون های بسیار ساده غربالگری می شود اما کودکانی که تشخیص خاصی داده نشود برای بخش دوم به پایگاه های تخصصی ارجاع داده می شوند. برجی در این باره توضیح می دهد: «بنابه تشخیص کودک به مدرسه با نیازهای ویژه هدایت می شود. گاهی نیز این کودکان به مدرسه عادی هدایت می شوند اما در پرورنده برای مدرسه قید می شود که آن ها باید نزدیک به معلم باشند، سعمک دارند یا باید از عینک استفاده کنند. «برجی در صحبت هایش تأکید می کند که یک دانش آموز عادی در تحصیلش به همراهی خانواده نیاز چندانی ندارد. اما در آموزش این کودکان خانواده رکن اصلی آموزش محسوب می شود. به عبارتی آموزش مبتنی بر خانواده است. اومی گوید: «اگر خانواده حمایتگر باشند و آموزش ها را به موقع آغاز و با کمک متخصصان این حوزه مسیر درست را طی کنند. می توانند با حمایت خانواده هان زندگی نیمه مستقل و گاهی مستقل تشکیل دهند و از دواج کنند.»

اسحاقی درباره دانش آموزانش می گوید: «در کنار این دختران پرتوانمان، طبق تصمیمی که اداره آموزش و پرورش استثنایی به دلیل مشکلات رفت و آمد دانش آموزان جسمی و حرکتی گرفت، ۵ دانش آموز جسمی و حرکتی هم در مدرسه ما پذیرفته شدند. به دلیل اینکه آنان در کارگاه های ذکر شده کارایی نداشتند در مهر ۹۹ کارگاه خدمات اداری برایشان افتتاح شد و آن ها مهارت رایانه را آموزش می بینند. «این مدیر مدرسه تأثیر کرونا را بر دانش آموزانش ز یاد می داند. زیرا این دانش آموزان باید به طور عملی کارشان را انجام بدهند حال تصور کنید چطور در خانه می توانند این کار را انجام دهند. نداشتن بسته های اینترنت، نداشتن گوشی هوشمند و فقر اقتصادی خانواده ها را حتی به سمت منع از ادامه تحصیل سوق داده است. این مدیر مدرسه دلسوز تمام تلاش خودش را کرده تا بتواند به کمک خیران برای دانش آموزانش گوشی اندروید تهیه کند: «تهیه هر گوشی بر اساس نیاز دانش آموزان بود زیرا جسمی و حرکتی هان باز به تیلت خاص دارند. شاید باورتان نشود اما ۶ ماه اول بدون وقفه بسیج شده بودیم که به خانواده دانش آموزان استفاده از فضای مجازی و قابلیت های گوشی شان را آموزش بدهیم. حتی در ساعت های خارج از مدرسه در پارک ها با رعایت فاصله، معلم هایمان با والدین دانش آموز قرار می گذاشتند و به آن ها آموزش می دادند. «او از مسئولان و خیران می خواهد که توجه ویژه ای به این دانش آموزان کنند.

● فرصت طلایی آموزش را نباید از دست داد

دست دیگر دانش آموزانی که هر ای مدارس استثنایی می شوند دانش آموزان اوتیسم هستند. شاید از روی ظاهر افراد نابینا، کم توان ذهنی و توان یابی به نیاز آن ها بپردازیم، اما این گروه ظاهری سالم دارند. گاه والدین دیر متوجه مشکل فرزندشان می شوند و این مانع بزرگی برای آموزش آن ها است. در منطقه ۸ مدرسه مهر کاظم، ویژه این دانش آموزان است که در بولوار امام خمینی (ع) ۴۹ واقع شده است. نگار گلکمانی ۱۵ سال در اداره آموزش و پرورش استثنایی سابقه فعالیت دارد و ۳۰ سالگی هم هست که مدیریت مدرسه مهر کاظم را به عهده گرفته است. این مدرسه ۲۵ دانش آموز دختر و پسر از ۴ سال به بالا دارد که در مقاطع پیش دبستانی و دبستان تحصیل می کنند. او هم از اینکه والدین گاهی سال های طلایی آموزش را از دست می دهند گلایه دارد و می گوید: «خانواده هایی که فرزند اوتیسم دارند،

سازمان ها پای کار می آیند

در طول گزارش مدیران مدارس استثنایی گلایه داشتند که اگر مراکز بهداشت، کودکان با نیازهای خاص را همان ابتدا که شناسایی می کنند، به مراکز خاص خودشان ارجاع بدهد، اثرگذاری آموزش روند بهتری خواهد داشت و این کودکان می توانند در کنار سایر دانش آموزان به تحصیل بپردازند. طی پیگیری از دانشگاه علوم پزشکی مشهد و مرکز بهداشت استان متوجه شدیم پیش نویس این تفاهم نامه بین مرکز بهداشت استان خراسان رضوی و آموزش و پرورش مدارس استثنایی استان نوشته شده و در حال بررسی و تنظیم نهایی است. مهدی احمدیان، مدیر گروه سلامت خانواده، جمعیت و مدارس معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در این باره می گوید: «بحث ارجاع کودکان با ویژگی های خاص به طور غیر رسمی اجرامی شد، اما هفته گذشته پیش نویس تفاهم نامه آماده و کمتر از یک ماه دیگر اجرا خواهد شد. «وی با اشاره به مرکز جامع تکامل در بیمارستان اکبر که ویژه کودکان است یادآور شد با شکل گیری این مرکز که ویژه کودکان خاص است و همکاری با آموزش و پرورش مدارس استثنایی استان، اتفاقات خوبی برای کودکان شهر رقم خواهد خورد.

دارد. هنگامی که از او درباره پذیرش خانواده ها برای ثبت نام فرزندانشان در مدرسه می پرسیم می گوید: «متأسفانه بهیشتراولیا به ویژه مادران هنگامی که می شنوند باید برای ثبت نام به مدرسه ما مراجعه کنند. دچار شوک، ناباوری و انکار می شوند. ترجیح می دهند که از همه خانواده پنهان کنند. حتی برخی تصور می کنند اگر سال های آینده فرزندشان را ثبت نام کنند وضعیت تغییر می کند. این در حالی است که سن دانش آموز بالاتر می رود هنگامی که به مدرسه مراجعه می کند باید دانش آموزان کوچک تر هم کلاس شود. «او از مادرانی صحبت می کند که فرزندشان سال هاست در این مدرسه درس می خواند، اما پدر خانواده هم از این موضوع اطلاع ندارد.

● درمان اختلالات یادگیری در این مراکز

معلم می گوید: «تاب»، دانش آموز می نویسد «باب»، معلم می گوید: «کتاب» کودک می نویسد «کیاب» و مشکلاتی از این دست، گاهی نقطه نمی گذارد و گاهی سخت مطلب را می خواند، برخی از این دانش آموزان هم در حل مسائل ریاضی دچار مشکل می شوند. در نهایت معلم با تشخیص اختلال یادگیری دانش آموز را راهی یکی از این مدارس می کند. باز هم ترس را می توان در چهره خانواده مشاهده کرد. بدون آنکه بدانند این مشکل چیست و چگونه برطرف می شود. آن هانمی داند با گذراندن ۱۰ تا ۱۵ جلسه یک ساعته، با تقویت حافظه و اندام های بدن برای نوشتن و خواندن ۹۰ درصد مشکل کودکشان برطرف می شود.

«برخی دانش آموزان هوش عادی دارند اما در برخی درس ها سرعت یادگیری شان از سایر دانش آموزان کمتر است. این گروه از دانش آموزان که در خواندن و نوشتن و در س ریاضی دچار مشکل هستند به مراکز اختلال یادگیری هدایت می شوند. این مراکز دانش آموزان را به طور ساعتی پذیرش می کنند، سارا موسوی، مدیر مرکز دکتر حیدرعلی هومن، با اشاره به این موضوع ادامه می دهد: «در این یکی ۲ سالی که کرونا بر آموزش سایه انداخته، به دلیل اینکه دانش آموز ارتباط نزدیکی با معلم ندارد اختلالات یادگیری بیشتر شده است. دانش آموزان مرادات اجتماعی شان کم شده و این امر روی تلفظ و رفتارهای اجتماعی شان تأثیر گذاشته است، متأسفانه امسال خانواده ها از زبایی دانش آموزان را به عهده داشتند و همگی فرزندشان را نرمال تصور می کنند. از این رو در سال های آینده با موجی از دانش آموزان با اختلالات یادگیری روبه رو خواهیم بود. «در مناطق ۷ و ۸ چهار مرکز اختلالات یادگیری از جمله مرکز اختلال یادگیری پرودانش در بولوار قائم، مرکز دکتر حیدرعلی هومن، مرکز اختلالات یادگیری پویش و مراکز اختلالات یادگیری قاصدک در بولوار امام خمینی (ع) فعالیت می کنند.

● پرورش استعدادها

اشتغال جزو رسالت های آموزش و پرورش مدارس استثنایی نیست، اما آن ها تلاش دارند تا کودکان با نیازهای خاص را متناسب با نیاز جامعه آموزش دهند و بتوانند پس از کسب آموزش های لازم روی پای خودشان بایستند. کودکانی که به پایپارهنمایی قدیمی بهمان دوره متوسطه اول می رسند مهارت های ابتدایی را یاد می گیرند و پس از بررسی در آن ۳ سال متوجه می شوند دانش آموز به چه کاری گرایش دارد و می توانند در آن زمینه فعالیت کنند. پس از آن وارد دوره دوم متوسطه یا حرفه آموزی می شود و بر اساس توانایی و حمایت خانواده اش او را در یکی از رشته های آشپزی، خیاطی، شیرینی پزی و مهارت های کامپیوتری و ویژه پسر هابیت نام می کنند. و گیاه، امور اداری با مهارت های کامپیوتری و ویژه پسر هابیت نام می کنند. مدرسه پیش حرفه ای فقیه سبزواری در بولوار صبا ۸۱ یک سالی است که برای دختران کم توان ذهنی افتتاح شده و جزو تخصصی ترین مدارس پیش حرفه ای کشور است زهرالعباسی مدیر مدرسه ۲۰ سال فعالیت آموزشی دارد. مدرسه اوشبانه روزی است ولی امسال به دلیل کرونا ۵۰ دانش آموز این مدرسه آموزش از راه دور داشته اند. دختران این مدرسه کار مقدمات خیاطی، کارهای هنری، نقاشی، کار با کاغذ، کارگاه کشاورزی، کارگاه رایانه و کارگاه چوب را در مدرسه دارند و متناسب با استعداد و علاقه شان آموزش می بینند. پذیرش این مدرسه در سطح استان خراسان رضوی است، مدیر مدرسه می گوید: «امسال برای دانش آموزان ما سال بسیار سختی بود. برخی دختران گوشی هوشمند نداشتند که با کمک خیران برای برخی از آن ها گوشی تهیه کردیم. آتنن دهی ضعیف در برخی مناطق هم در آموزش اختلال ایجاد می کرد. آن هانمی خواستند به مدرسه بیایند زیرا به طور کلی این گروه از دانش آموزان بهشتان مدرسه است.»

● این مدرسه استعدادها را شکوفا می کند

ثمینه اسحاقی ۲۰ سال است که سابقه آموزش و پرورش دارد و ۱۸ سال در خدمت دانش آموزان استثنایی است. او سالی است که مدیریت هنرستان فنی و حرفه ای دکتر هادوی در سیدی را که یکی از ۳ هنرستان شاخه کم توان ذهنی در مشهد است به عهده دارد. در این مدرسه در حال حاضر ۳ کارگاه تخصصی آشپزی، خیاطی و قالی بافی برای دانش آموزان فعالیت دارد.